

MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.7.14>

TRANSREGIONALIZM WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE JAKO CZYNNIK TRANSFORMACJI ZARZĄDZANIA PUBLICZNEGO

Viktor Shcherbak

kandydat nauk politycznych,

*Profesor nadzwyczajny Katedry Stosunków Międzynarodowych,
Uniwersytet Narodowy im. Olesia Honchara Dnipro (Dniepr, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-3655-8087

viktor.scherbak75@ukr.net

Adnotacja. W artykule zbadano specyfikę powiązań poziomych pomiędzy regionami różnych krajów, które zapewniają wzrost gospodarczy, efektywniejszą wymianę technologii i zasobów. Badane są cechy zarządzania publicznego, które stosuje paradygmat nowego zarządzania publicznego i koncentruje się na zwiększaniu efektywności ponadregionalnej wymiany gospodarczej, społecznej i kulturalnej. Ustalono znaki „ustroju narodowego” w odniesieniu do współpracy regionalnej, a także w odniesieniu do celów zadań i specyfiki narodowej wizji współpracy. Wyjaśniono znaczenie możliwości intensywnych kontaktów i promocji marki Ukrainy na obszarach, gdzie dotychczas była ona uzależniona od klasycznych paradygmatów stosunków międzynarodowych. Badany jest status naukowy transregionalizmu, który na obecnym etapie kształtuje się jako zbiór teorii należących do różnych dziedzin dyscyplin. Ocenia się potencjał transregionalizmu w warunkach wojny rosyjsko-ukraińskiej, gdy konieczne jest zrozumienie wsparcia potencjału instytucjonalnego Ukrainy w jej walce z wrogiem zewnętrznym. Ujawniono czynniki realiów rozwoju Ukrainy w warunkach inwazji na pełną skalę, które udowodniły, że nie ma alternatywy dla europejskich wartości i europejskiej przestrzeni interakcji gospodarczych. Należy zauważyć, że istnienie porozumień ramowych i międzypaństwowych podmiotów euroregionalnych otwiera możliwości intensyfikacji kontaktów we wszystkich kierunkach. Ustalono, że interdyscyplinarność transregionalizmu zapewnia szeroką gamę narzędzi do zrozumienia współczesnej współpracy transregionalnej.

Słowa kluczowe: transregionalizm, zarządzanie publiczne, nowe zarządzanie publiczne, paradygmat, współpraca transregionalna, rozwój gospodarczy, inicjatywa publiczna.

TRANSREGIONALISM IN THE MODERN WORLD AS A FACTOR OF TRANSFORMATION OF PUBLIC GOVERNMENT

Viktor Shcherbak

Candidate of Political Sciences,

*Associate Professor of the Department of International Relations,
Dnipro National University named after Oles Honchar (Dnipro, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-3655-8087

viktor.scherbak75@ukr.net

Abstract. The article examines the specifics of horizontal connections between the regions of different countries, which ensure economic growth, more effective exchange of technologies and resources. Peculiarities of public governance, which applies the paradigm of new public management and is focused on increasing the effectiveness of transregional economic, social and cultural exchanges, are studied. The signs of "national settings" in relation to regional cooperation, as well as in relation to the objectives of the tasks and the specifics of the national vision of cooperation, have been established. The importance of the possibility of intensive contacts and promotion of the brand of Ukraine in those areas where it was previously dependent on the classical paradigms of international relations was clarified. The scientific status of transregionalism, which at the present stage is formed as a set of theories belonging to different disciplinary fields, is studied. The potential of transregionalism in the conditions of the Russian-Ukrainian war is evaluated, when it is necessary to understand the support of the institutional capacity of Ukraine in its fight against the external enemy. The factors of the realities of Ukraine's development in the conditions of a full-scale invasion were revealed, which proved that there is no alternative to European values and the European space of economic interaction. It is noted that the existence of framework agreements and interstate Euroregional entities opens up ways to intensify contacts in all directions. It is established that interdisciplinary transregionalism provides a wide range of tools for understanding modern transregional cooperation.

Key words: transregionalism, public governance, new public management, paradigm, transregional cooperation, economic development, public initiative.

ТРАНСРЕГІОНАЛІЗМ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Віктор Щербак

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-3655-8087

viktor.scherbak75@ukr.net

Анотація. У статті розглядається специфіка горизонтальних зв'язків між регіонами різних країн, які забезпечують економічне зростання, більш ефективний обмін технологіями та ресурсами. Вивчено особливості публічного врядування, яке застосовує парадигму нового публічного менеджменту та орієнтується на підвищення результативності трансрегіональних економічних соціальних і культурних обмінів. Встановлено ознаки «національних налаштувань» щодо регіональної співпраці, а також стосовно цілей завдань та специфіки національної візії співробітництва. З'ясовано значення можливості інтенсивних контактів та просування бренду України на тих просторах, де раніше він був залежним від класичних парадигм міжнародних відносин. Вивчається науковий статус трансрегіоналізму, який на сучасному етапі формується як сукупність теорій, які належать до різних дисциплінарних галузей. Оцінюється потенціал трансрегіоналізму в умовах російсько-української війни, коли необхідним є досягнення підтримки інституційної спроможності України в її боротьбі з зовнішнім ворогом. Розкрито чинники реалій розвитку України в умовах повномасштабного вторгнення, які довели, що європейським цінностям та європейському простору економічної взаємодії немає альтернативи. Зазначено, що наявність рамкових угод та міждержавних єврорегіональних утворень відкриває шляхи до інтенсифікації контактів в усіх напрямках. Встановлено, що міждисциплінарний трансрегіоналізм надає широкий обсяг інструментів розуміння сучасної трансрегіональної співпраці.

Ключові слова: трансрегіоналізм, публічне врядування, новий публічний менеджмент, парадигма, трансрегіональна співпраця, економічний розвиток, громадська ініціатива.

Основний зміст. Транснаціональна співпраця в сучасному світі набуває дедалі більшого значення. Горизонтальні зв'язки між регіонами різних країн забезпечують економічне зростання, більш ефективний обмін технологіями та ресурсами. Сучасні держави включаються до процесу трансрегіональної мережної співпраці на основі нових інформаційних технологій та можливостей представництва регіональних товарів та послуг на глобальному ринку. Публічне врядування, яке застосовує парадигму нового публічного менеджменту, орієнтується на підвищення результативності трансрегіональних економічних соціальних і культурних обмінів. Відповідно теоретичні та прагматичні засади трансрегіоналізму потребують подальшого вивчення. Вони визначають «національні налаштування» щодо регіональної співпраці стосовно цілей завдань та специфіки національної візії співробітництва. Для України в умовах війни з росією трансрегіоналізм виступає важливим елементом утвердження суверенітету та європейської ідентичності. Він відкриває можливості інтенсивних контактів та просування бренду України на тих просторах, де раніше він був залежним від класичних парадигм міжнародних відносин. Трансрегіоналізм вимагає переосмислення цілей і завдань публічного врядування на стратегічному рівні. Так само він відкриває шлях до широкої дискусії щодо практик менеджменту трансрегіональної співпраці як з боку державних інституцій, так і бізнес середовища.

Аналіз публікацій. Проблематику трансрегіоналізму як теоретичної основи досліджень трансрегіональною співпраці розробляє низка зарубіжних науковців. До прикладу, А. Ачарья висуває актуальне питання про завершення предметного поля порівняльної регіоналістики (Acharya, 2012), В. Бахман наголошує на ймовірності змін векторів трансрегіональної співпраці Південь – Південь та формуванні макрорегіону Афразії замість Євразії (Bachmann, 2019), Г. Барб'єрі шукає взаємозв'язки регіоналізму та глобалізму (Barbieri, 2019), Т. Бьорзел та Т. Ріссе розглядають грандіозні теорії інтеграції та проблеми порівняльного регіоналізму (Börzel, 2019), М.-Х. Чоу та П. Равіне з'ясовують терени «регіоналізму вищої освіти», цікавляться питанням, як і чому вища освіта є цікавим випадком для порівняльного регіоналізму (Chou, 2016), Т. Кун здійснює перегляд великих теорій європейської інтеграції на тлі формування політики ідентичності курсу європейської інтеграції (Kuhn, 2019). Водночас потребує висвітлення тема трансрегіоналізму як вектору перетворень у системі публічного врядування в Україні й світі в цілому.

Метою роботи є з'ясування особливостей трансрегіоналізму як чинника модернізації сучасного публічного врядування. Завданням статті є виявлення особливих інтерпретацій трансрегіоналізму в сучасних суспільних науках, а також в практиках публічного врядування.

Основний зміст. Трансрегіоналізм на сучасному етапі формується як сукупність теорій, які належать до різних дисциплінарних галузей. Сучасні науковці намагаються розкрити пояснювальний потенціал «нової великої регіональної теорії» в контексті глобальних процесів (див.: Ф. Шиммельфеннінг та Т. Вінцен (Schimmelfennig, 2019). З точки зору трансформації публічного врядування трансрегіоналізм пояснює нову управлінську реальність, в якій регіони набувають самодостатнього значення як економічні, соціальні та культурні одиниці. Згідно з українською вченою Тетяною Стародуб, «передові регіоналістичні теорії являють собою сьгодні систематизацію різних наукових підходів до вивчення процесів регіоналізації та розкривають плуралістичну природу нового регіоналізму. Кожна теорія являє собою індивідуальне уявлення, яке

ґрунтується на використанні міждисциплінарного підходу, що передбачає використання методів та методичних засобів різних наук, про витоки, динаміку, наслідки та форми нового регіоналізму» (Стародуб, 2018).

Трансформація публічного врядування вимагає диференціації наявних теоретичних засад трансрегіоналізму. В умовах російсько-української війни необхідним є досягнення підтримки інституційної спроможності України в її боротьбі з зовнішнім ворогом. Відповідно необхідною є корекція усталених поглядів на трансрегіоналізм. Т. Стародуб справедливо визначає «спільну ознаку усіх регіоналістичних теорій, якою є те, що ключові положення та висновки деяких з них можуть закласти основу для започаткування наукових дебатів та формування нових навчальних дисциплін, а також для побудови теоретико-прикладних моделей розробки та реалізації зовнішньої регіональної політики держави» (Стародуб, 2018).

Низка суперечливих поглядів на розвиток трансрегіональної співпраці вимагає уточнення та диференціації. Реалії розвитку України в умовах повномасштабного вторгнення довели, що європейським цінностям та європейському простору економічної взаємодії немає альтернативи. Водночас існує потреба типологізації моделей трансрегіональної співпраці. Т. Стародуб досить контраверсійно зауважила, що «представники і загальної і контекстуальної теорій погоджуються в тому, що процеси регіоналізації охоплюють усі простори світу, окрім цього, таку організацію як Європейський Союз неможна вважати універсальною класичною моделлю побудови регіонального об'єднання, що ґрунтується на посиленні процесів інтеграції, проте не заперечується положення про те, що ця модель не може бути одним із типів нового регіоналізму» (Стародуб, 2018). На нашу думку Європейський Союз успішно адаптується до нових викликів саме через гнучкість менеджменту трансрегіональної співпраці.

Трансрегіоналізм як доктрина для публічного управлінської діяльності проявляється на основі досягнення ціннісних пріоритетів взаємодії конкретних територій. Регіони можуть не бути пов'язані суттєвими соціокультурними зв'язками. Також вони можуть перебувати на значній відстані. Така ситуація в умовах інформаційно-комунікаційної революції не може бути перешкодою. Відповідно управлінські інституції мають змінити фокус своєї уваги під час планування показників соціально-економічного розвитку як результату трансрегіональної співпраці. А. Гольцов обґрунтовує думку, згідно з якою «у сучасних наукових студіях дискусійними питаннями залишаються сутнісні особливості міжнародної регіоналізації, її форми та прояви в різних частинах світу. Досить складним за змістом науковим завданням виступає дослідження сучасного міжнародного регіоналізму, особливо його геополітичного виміру. Важливим є виявлення стратегічних засад та прикладних завдань розробки та реалізації певними акторами регіональних геополітичних проєктів» (Гольцов, 2016).

Дефініційний підхід в трансрегіоналізмі формує поняттєву структуру, від якої відштовхується міркування щодо оптимізації трансрегіональної співпраці. Фіксація поняття регіону у вимірах адміністративно-територіального регулювання значно обмежує реалізацію оптимальних управлінських рішень. Відповідно на часі багатовимірність поняттєвої структури та уточнення його прикладного значення. Згідно з А. Гольцовим, «у сучасній науці поняття «регіон» застосовується в дуже широкому контексті при дослідженні різномірних геопросторових систем. Загальноприйнятого (чи хоча б компромісного) визначення «регіону» не існує в принципі. Пропонуються різноманітні дефініції залежно від галузі досліджень, наприклад, географії, регіональної економіки, порівняльної політології, історії чи культурології. У рамках окремих наук також спостерігається широкий діапазон підходів до визначення «регіону», що пов'язано з приналежністю дослідників до певних наукових течій та шкіл» (Гольцов, 2016).

Значне місце в контексті розвитку теорії трансрегіоналізму посідає поняття транскордонних регіонів. Вони активно створюються починаючи з останнього десятиліття ХХ століття. Відповідно напрацьована багата практика трансрегіональної співпраці, яка ґрунтується на спільності інтересів та схожих рис економічного укладу. Натомість в умовах кризових викликів доречно звернути увагу на віддалені регіони, які можуть вступати між собою у безпосередню взаємодію. Український автор небезпідставно називає «специфічними геопросторовими утвореннями транскордонні регіони, що формуються в результаті інтенсивної взаємодії суміжних прикордонних регіонів сусідніх держав. На внутрішньодержавному рівні регіони також можуть виділятися за різними ознаками (політичними, соціально-економічними, культурними та ін.)» (Гольцов, 2016).

Трансрегіоналізм як концептуальний засіб обґрунтування процесів міжнародної інтеграції також розкриває потреби регіонів в якісному представленні їх інтересів. Трансрегіональні державні, громадські та бізнесові ініціативи сьогодні виступають засобом встановлення зв'язку між багатьма територіями, які раніше не могли планувати свої контакти через економічну недоцільність та ресурсну витратність. Як слушно зазначає Г. Мазур, «інтегрованість можна визначити як стратегічний ресурс, направлений на підвищення ефективності роботи мезо- і макросистем, оптимізацію просторової організації з вектором на входження у світовий економічний простір. Інтеграційний підхід та його реалізація включає – зростання потенціалів регіональних господарських систем всіх таксономічних рангів, зниження перешкод для потоків всіх ресурсів і факторів виробництва, модернізацію відтворювальних процесів, зниження рівня диференціації та дезінтеграції регіонального розвитку через інтеграційну взаємодію, створення сприятливого життєвого середовища» (Мазур, 2014).

Трансрегіоналізм в сучасному світі є сукупністю теорій, які постулюють появу макрооб'єднань нового типу. Зазначені структури виникають за межами політичної логіки та є далекими від ідеологічних обґрунтувань. Прагматика економічного прибутку створює умови для нових зв'язків та цільових настанов співпраці. Г. Мазур вірно ідентифікує макрорегіони як міжрегіональні економічні системи, які «можуть стати

стрижнем, базовою основою просторового реформування соціально-економічного розвитку країни. В цьому контексті макрорегіони визначають як об'єднання кількох регіонів чи їх частин, які характеризуються специфічністю та спільністю розвитку, а також цілісністю дії. Макрорегіони як міжрегіональні системи характеризуються присутньою їм функцією як горизонтальної так і вертикальної інтеграції» (Мазур, 2014).

Актори та інститути трансрегіональної співпраці в системі обґрунтувань трансрегіоналізму мають різні статуси. Водночас існує тенденція поза ієрархічного, децентралізованого впорядкування відносин між регіонами, які перебувають у складі різних держав. Відповідно ідентифікація надрегіональних інтеграційних структур вимагає прискіпливої уваги для виявлення їх спроможності та тривалості існування. Г. Мазур аргументовано стверджує, що «макрорегіони як системи макрорівня проходять певні етапи свого формування, серед яких варто відмітити, насамперед, еволюцію їх економічної системи, розвиток і налагодження міжрегіональної інтеграції в межах макросистеми, перехід до інтегративних взаємозв'язків, розширення соціально-економічної взаємодії в економічному просторі, формування нових міжрегіональних структур і, насамперед єврорегіонів і міжрегіональних кластерів» (Мазур, 2014).

Трансрегіональна співпраця отримує від трансрегіоналізму пояснювальну структуру, яка охоплює широке коло взаємодії. Економічні контакти та показники є провідними. Водночас вони можуть стати наслідками соціальних та культурних зв'язків. Це вимагає від публічного врядування додаткового аналізу регіональних потреб та ресурсів, які можна пропонувати на трансрегіональному рівні. «На жаль, розвиток транскордонного співробітництва гальмує відсутність комплексного підходу до вирішення проблем організації взаємодії, побудованому на балансі національних, регіональних і підприємницьких інтересів. В прикордонних територіях існують об'єктивні геополітичні, транспортногеографічні, економічні, екологічні, соціально-демографічні, науково-технічні фактори розвитку транскордонного співробітництва, які є потужним поштовхом для економічного піднесення прикордонних територій», підсумовує вітчизняний фахівець (Мазур, 2014).

Трансрегіоналізм як сукупність ідейних обґрунтувань динамічного інноваційного розвитку пропонує суттєву активізацію всіх адміністративно - територіальних одиниць. Це означає підкріплення існуючих уявлень стосовно оптимальності публічного управлінських рішень. Воно полягає в тому, що ініціювати трансрегіональну співпрацю можуть інституції не лише регіонального, але й локального рівня. У. Гурчумелія вірно зауважує, що «саме ОТГ сьогодні повинні виступити головними ініціаторами консолідації зусиль з іноземними партнерами з метою визначення потенційних можливостей для економічного та соціального розвитку територій та реалізації спільних проєктів із залученням коштів інвесторів, міжнародних організацій та фондів» (Гурчумелія, 2021).

Трансрегіоналізм виступає конкретним засобом просування нормативно-правових угод щодо трансрегіональної співпраці. Досвід сучасної України свідчить, що рівень співпраці може бути забезпечений на основі міждержавних угод. Це спонукає конкретні регіони до активності та прийняття відповідних рішень. Дослідниця У. Гурчумелія доречно вказує, що «у 2018 році Україна підписала з урядами Польщі, Угорщини та Словаччини спільну декларацію про наміри щодо створення нової Макрорегіональної стратегії Європейського Союзу для Карпатського регіону для посилення транскордонної співпраці у реалізації спільних ініціатив з підвищення якості довкілля, рівня функціональної доступності в рамках території українських Карпат, інституційної співпраці, територіальної згуртованості народів» (Гурчумелія, 2021).

Наявність рамкових угод та міждержавних єврорегіональних утворень відкриває шляхи до інтенсифікації контактів в усіх напрямках. Зазначене дає змогу орієнтуватися на конкретні географічні ареали та цілеспрямовано встановлювати контакти з визначеними партнерами. Водночас на критичну оцінку заслуговує наголос на прикордонній співпраці та відсутності ініціатив трансрегіональної співпраці для решти регіонів України. У. Гурчумелія слушно вважає макрорегіональну стратегію ЄС для Карпатського регіону, так само як і Стратегія ЄС для Дунайського регіону, «важливими інструментами у формуванні європейської солідарності, що дозволяють зосередити діяльність на окремих аспектах територіального розвитку відповідно до стратегічних цілей держави та європейського вектору геополітики України. До прикладу, у рамках Стратегія ЄС для Дунайського регіону країни співпрацюють за 12 пріоритетними напрямками, що сприяє більшій згуртованості народів Дунайського макрорегіону та прискоренню євроінтеграційних процесів» (Гурчумелія, 2021).

Отже, міждисциплінарний трансрегіоналізм на теоретичному та прикладному рівні надає широкий обсяг інструментів розуміння сучасної трансрегіональної співпраці. Він постулює проактивний підхід до взаємодії між територіями. В умовах сучасної України трансрегіоналізм вимагає уточнення з точки зору інтересів конкретних регіонів і громад. Для системи публічного врядування трансрегіоналізм є джерелом ідей та стратегічним вектором прикладання зусиль для різних управлінських інституцій та відомчих підрозділів.

Висновки. Таким чином, трансрегіоналізм виступає міждисциплінарною концепцією, яка охоплює економічні, державознавчі та соціальні смисли транснаціональної регіональної співпраці. Основною базовою ідеєю трансрегіоналізму є перехід на новий рівень співпраці оминаючи центральний рівень держави. Метою утвердження принципів трансрегіоналізму в практиці публічного врядування є підвищення інтенсивності співпраці між регіонами демократичних країн. Утвердження суб'єктності регіону на глобальному рівні не суперечить національному суверенітету. В умовах інтенсифікації економічного розвитку доцільно передати повноваження і функції міжнародного рівня на той рівень, який здатен оптимально забезпечувати трансрегіональні контакти. При цьому цей суб'єкт має інтерес і відповідний ресурсний та економічний потенціал.

Трансрегіоналізм в контексті розвитку публічного врядування розкриває низку світоглядних аспектів, які реформують традиційні цільові настанови державно-управлінської діяльності. Зокрема йдеться про

ініціативну взаємодію з недержавними акторами, горизонтальну координацію між інституціями та відомчими структурами різних країн, регіонів та локальних громад. В цьому контексті утвердження трансрегіоналізму в нормативній сфері, зокрема в сучасному ЄС, вказує на зв'язок цієї парадигми з парадигмою сталого розвитку та глобального універсалізму. Для сучасної України трансрегіоналізм відкриває вікно можливостей швидкого включення до середовища трансрегіональних інвестицій та практик, формування національного економічного профілю. Відповідно трансрегіоналізм має стати важливим підґрунтям підготовки кадрів публічного врядування, а також корекції цілей і завдань державно-управлінських структур. Це має бути основою для наших подальших досліджень.

Література

1. Гольцов А. Г. Міжнародний регіоналізм: геополітичний вимір. *Міжнародні відносини. Сер. Політичні науки*. 2016. № 10. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2870
2. Гурчумелія У. І. Правові форми реалізації місцевих ініціатив у сфері міжрегіонального і транскордонного співробітництва. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 3. С. 27-32.
3. Мазур Г. О. Специфіка міжрегіональних інтеграційних процесів і зв'язків та нові форми територіальної організації макроструктури, їх сталий розвиток. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 2(1). С. 191-194.
4. Стародуб Т. Особливості становлення регіональної компаративістики як наукового напрямку політичної регіоналістики. 2018. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/starodub_osoblyvosti.pdf
5. Acharya A. (2012) Comparative Regionalism: A Field Whose Time has Come? *The International Spectator*. Volume 47. № 1. March. P. 3–15. URL: https://www.researchgate.net/profile/AmitavAcharya/publication/254366473_Comparative_Regionalism_A_Field_Whose_Time_Has_Come/links/597532b5458515e26d09cc5d/Comparative-Regionalism-A-Field-Whose-Time-Has-Come.pdf
6. Bachmann V. (2019) (Trans) regionalism and South–South cooperation: Afrasia instead of Eurafrique? *Third World Quarterly*. Vol. 40 (4). P. 688–709. URL: <https://doi.org/10.1080/01436597.2019.1573634>
7. Barbieri G. (2019) Regionalism, globalism and complexity: a stimulus towards global IR? *Third World Thematics: A TWQ Journal*. 2019. 4:6, 424–441. URL: <https://doi.org/10.1080/23802014.2019.1685406>
8. Börzel T. A., Risse Th. (2019) Grand theories of integration and the challenges of comparative regionalism. *Journal of European Public Policy*. 26:8. P. 1231–1252. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1622589>
9. Chou M.-H., Ravinet P. (2016) The emergent terrains of 'higher education regionalism': how and why higher education is an interesting case for comparative regionalism. *European Journal of Higher Education*. 6:3. P. 271–287. URL: <https://doi.org/10.1080/21568235.2016.1189344>
10. Kuhn T. (2019) Grand theories of European integration revisited: does identity politics shape the course of European integration? *Journal of European Public Policy*. 26:8. P. 1213–1230. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1622588>
11. Schimmelfennig F., Winzen Th. (2019) Grand theories, differentiated integration. *Journal of European Public Policy*. 26:8. P. 1172–1192. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1576761>

References

1. Holtsov A. H. (2016). Mizhnarodnyi rehionalizm: heopolitychnyi vymir [International regionalism: geopolitical dimension]. *Mizhnarodni vidnosyny. Ser. Politychni nauky*. № 10. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2870 [in Ukrainian].
2. Hurchumeliia U. I. (2021). Pravovi formy realizatsii mistsevykh initsiatyv u sferi mizhrehionalnoho i transkordonnoho spivrobotnytstva [Legal forms of implementation of local initiatives in the field of interregional and cross-border cooperation]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 3. S. 27–32. [in Ukrainian].
3. Mazur H. O. (2014). Spetsyfika mizhrehionalnykh intehtratsiinykh protsesiv i zv'iazkiv ta novi formy terytorialnoi orhanizatsii makrostruktury, yikh stalyy rozvytok [Specificity of interregional integration processes and connections and new forms of territorial organization of the macrostructure, their sustainable development]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. № 2(1), 191–194. [in Ukrainian].
4. Starodub T. (2018). Osoblyvosti stanovlennia rehionalnoi komparatyvistyky yak naukovooho napriamu politychnoi rehionalistyky [Peculiarities of the development of regional comparativism as a scientific direction of political regionalism] URL: https://ipiend.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/08/starodub_osoblyvosti.pdf [in Ukrainian].
5. Acharya A. (2012). Comparative Regionalism: A Field Whose Time has Come? *The International Spectator*. Volume 47. № 1. March. P. 3–15. URL: https://www.researchgate.net/profile/AmitavAcharya/publication/254366473_Comparative_Regionalism_A_Field_Whose_Time_Has_Come/links/597532b5458515e26d09cc5d/Comparative-Regionalism-A-Field-Whose-Time-Has-Come.pdf
6. Bachmann V. (2019). (Trans) regionalism and South–South cooperation: Afrasia instead of Eurafrique? *Third World Quarterly*. Vol. 40 (4). P. 688–709. URL: <https://doi.org/10.1080/01436597.2019.1573634>
7. Barbieri G. (2019) Regionalism, globalism and complexity: a stimulus towards global IR? *Third World Thematics: A TWQ Journal*. 2019. 4:6, 424–441. URL: <https://doi.org/10.1080/23802014.2019.1685406>
8. Börzel T. A., Risse Th. (2019). Grand theories of integration and the challenges of comparative regionalism. *Journal of European Public Policy*. 26:8. P. 1231–1252. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1622589>
9. Chou M.-H., Ravinet P. (2016). The emergent terrains of 'higher education regionalism': how and why higher education is an interesting case for comparative regionalism. *European Journal of Higher Education*. 6:3. P. 271–287. URL: <https://doi.org/10.1080/21568235.2016.1189344>
10. Kuhn T. (2019). Grand theories of European integration revisited: does identity politics shape the course of European integration? *Journal of European Public Policy*. 26:8. P. 1213–1230. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1622588>
11. Schimmelfennig F., Winzen Th. (2019). Grand theories, differentiated integration. *Journal of European Public Policy*. 26:8. P. 1172–1192. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1576761>